УДК 378.1

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ «МАРКЕТИНГ» ТА «ТОРГІВЛЯ» НА ПРИКЛАДІ КНУБА

Людмила Алавердян,
канд. екон. наук, доцент кафедри товарознавства та комерційної діяльності в будівництві, доцент
Олеся Романенко,
канд. екон. наук, доцент кафедри товарознавства та комерційної діяльності в будівництві, доцент
Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

Динамічний характер глобальної економіки та зростаюча складність правового та ділового середовища підвищили попит на висококваліфікованих фахівців у сферах бізнесу, адміністрування та права. Професійні компетенції, які визначаються як інтегрований набір знань, навичок і ставлень, необхідних для ефективної роботи в конкретній професії, є важливими для задоволення цих вимог. Тому дослідження формування професійних компетентностей у здобувачів вищої та фахової передвищої освіти за напрямом D «Бізнес, адміністрування та право» з акцентом на сучасні тенденції, виклики та стратегії є актуальним.

Професійні компетенції охоплюють як тверді навички (Hard Skills) – технічні знання та досвід, так і гнучкі навички (Soft Skills) – комунікація, робота в команді та критичне мислення. У контексті «Бізнес, адміністрування та право» ці компетенції включають:

- управління бізнесом: стратегічне планування, фінансовий аналіз та лідерство;
- адміністрування: організаційна ефективність, управління ресурсами та прийняття рішень;
- право: юридичне обґрунтування, етичне судження та дотримання нормативних вимог.

Освіта на основі компетентностей – competence-based education (CBE) являє собою освітній підхід, який надає пріоритет розвитку конкретних компетентностей, узгоджених з галузевими вимогами. Він наголошує на практичному застосуванні, методології, орієнтованій на здобувача вищої та фахової передвищої освіти, і вимірних результатах.

Сучасні тенденції формування компетентностей представлені на рис 1. Вони включають інтеграцію цифрових навичок, акцент на Soft Skills, міждисциплінарний підхід і глобалізацію та зосередження на міжнародних стандартах.

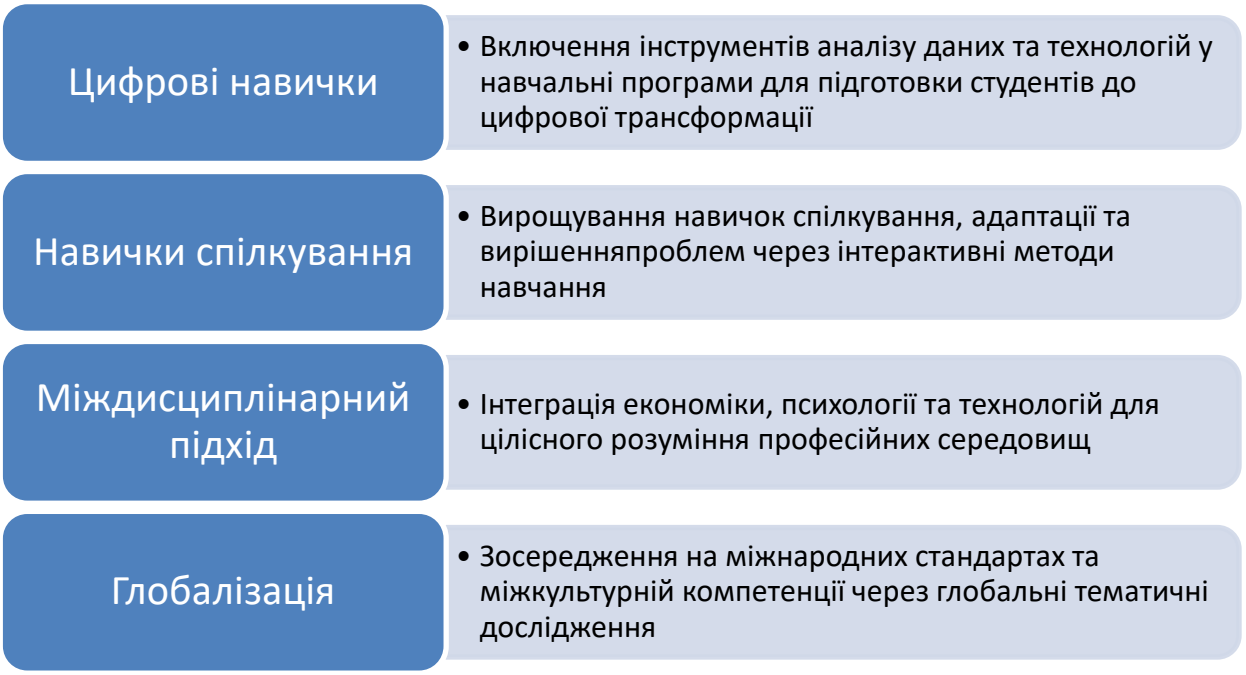

Рис. 1. Інноваційні підходи до освіти в епоху глобалізації та технологій

Цифрова трансформація бізнесу та юридичних практик зумовила необхідність включення цифрових компетентностей до освітніх програм [1]. До них належать інструменти аналізу даних, цифрового маркетингу, електронної комерції та юридичних технологій, як програмне забезпечення для керування контрактами та юридичні дослідницькі платформи на основі штучного інтелекту.

Роботодавці все більше цінують навички м'якого спілкування, такі як комунікабельність, здатність до адаптації та вирішення проблем. Навчальні заклади впроваджують ці навички в навчальні програми за допомогою інтерактивних методів навчання, групових проектів і тематичних досліджень.

Взаємопов'язаний характер бізнесу, управління та права вимагає міждисциплінарного підходу до освіти. Програми інтегрують курси з суміжних галузей, таких як економіка, психологія та технології, щоб забезпечити цілісне розуміння складного професійного середовища.

Глобалізація бізнесу та права призвела до зростання уваги до міжнародних стандартів, міжкультурної компетенції та багатомовності. Освітні програми все частіше включають глобальні тематичні дослідження, міжнародне стажування та програми обміну.

Основними проблемами у формуванні компетентностей є відносно:

- швидкі зміни вимог галузі через швидку еволюцію ділового та правового середовища, що створює значний виклик для навчальних закладів, які повинні постійно оновлювати навчальні програми, щоб залишатися актуальними;

- обмежений практичний вплив, адже багато програм не мають достатніх можливостей для здобувачів вищої та фахової перед вищої освіти отримати практичний досвід через стажування, симуляції або реальні проекти, що обмежує їх здатність застосовувати теоретичні знання на практиці;

- обмеження ресурсів: навчальні заклади часто стикаються з обмеженнями у фінансуванні, інфраструктурі та кваліфікованих викладачах, що перешкоджає ефективному впровадженню компетентнісної освіти;

- традиційні методи оцінювання можуть не адекватно виміряти досягнення компетентностей, зокрема практичних навичок і ставлення. Розробка надійних і дійсних інструментів оцінювання залишається проблемою.

Стратегії ефективного формування компетентностей у здобувачів вищої та фахової передвищої освіти за спеціальностями галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» на сучасному етапі орієнтовані на співпрацю із зацікавленими сторонами галузі для узгодження навчальних програм з поточними та майбутніми потребами робочої сили; розширення можливостей для стажування, симуляції судових процесів і бізнес-симуляції; заохочення участі у реальних проектах, конкурсах; використання платформ електронного навчання та гейміфікації, щоб покращити залучення та практичні навички здобувачів освіти; постійний розвиток викладачів; стимулювання партнерств з експертами галузі для гостьових лекцій, семінарів і спільних досліджень; реформи оцінювання на основі компетентностей, таких як портфоліо, оцінки ефективності, експертні оцінки; зосередженні на постійному зворотному зв'язку та вдосконаленні, щоб гарантувати, що здобувачі вищої та фахової перед вищої освіти за спеціальностями галузі знань D досягнуть бажаних компетентностей.

У Київському національному університеті будівництва і архітектури (КНУБА) формування професійних компетентностей зі спеціальностей «Маркетинг» і «Торгівля» досягається шляхом поєднання теоретичних і практичних підходів. Здобувачі вищої освіти спеціальності «Маркетинг» навчаються SEO, маркетингу в соціальних мережах і аналізу даних за допомогою галузевих стандартних інструментів; проводять тематичні дослідження та маркетингові симуляції, що розвиває стратегічне мислення та навики прийняття рішень; партнерство з місцевими та міжнародними компаніями надає студентам практичний досвід проведення маркетингових кампаній та дослідження ринку [2].

Здобувачі вищої освіти спеціальності «Торгівля», враховуючи тенденції в зростанні сектора роздрібної онлайн-торгівлі навчаються працювати на платформах електронної комерції, використовуючи інструменти цифрової торгівлі, беруть участь у симуляції торгівлі, яка імітує реальні сценарії, покращуючи свої навички переговорів та управління ланцюгом поставок, а співпраця з торговельними організаціями та підприємствами пропонує здобувачам практичне розуміння правил і практики торгівлі [3].

Таким чином, формування професійних компетентностей у здобувачів освіти галузі знань «Бізнес, адміністрування та право» потребує багатопланового підходу, що враховує як сучасні тенденції, так і постійні виклики. Інтегруючи цифрові навички, акцентуючи увагу на навичках м'якого спілкування та використовуючи міждисциплінарні та глобалізовані підходи, навчальні заклади можуть краще підготувати студентів до складнощів сучасної

робочої сили. Однак такі виклики, як швидка зміна потреб промисловості, обмежений практичний вплив і обмеження ресурсів, повинні вирішуватися за допомогою інноваційних стратегій і спільних зусиль серед яких має бути посилення співпраці між академічними та промисловими колами, щоб навчальні програми залишалися актуальними та відповідали потребам галузі; інвестиції в технології та інфраструктуру для підтримки навчання на основі компетентностей та розвитку практичних навичок; регулярне оновлення навчальних програм, щоб відобразити нові тенденції та проблеми в бізнесі, адмініструванні та праві; сприяння інтернаціоналізації та міжкультурним навичкам через глобальні тематичні дослідження, програми обміну та багатомовну освіту; розробка надійних систем оцінювання для вимірювання рівня компетентностей та забезпечення постійного вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Olha Yudicheva; Olesia Romanenko; Oksana Bondar-Pidhurska; Liudmyla Alaverdian; Alla Glebova; Yurii Khlaponin Overview and Prospects of IT Education in Ukrainian Universities. *2024 IEEE 4th International Conference on Smart Information Systems and Technologies (SIST)* 2024-05-15 DOI: 10.1109/sist61555.2024.10629606.
2. Yudicheva O., Bondar-Pidhurska O., Glebova A., Alaverdian L., Romanenko O., Kovalchuk Y. Application of Information and Communication Technologies in Ukraine Higher Education Institutions Under the Conditions of the Development of the Digital Economy: Practical Generalisation of Experience. *2023 IEEE International Conference on Smart Information Systems and Technologies (SIST)*, Astana, Kazakhstan, 2023, P. 129-134. URL: https://ieeexplore.ieee.org/xpl/conhome/10223476/proceeding
3. Zakharchenko P., Romanenko O., Alaverdian L., Dymenko R., Tsymbal S. Dual form of education within the framework of contemporary educational trends in Ukraine. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2023. №6. P. 156-161. URL: https://doi.org/10.33271/nvngu/2023-6/156

УДК 658.8

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ ІЗ МАРКЕТИНГУ

Тетяна Завалій,
PhD, доцент кафедри менеджменту,
бізнесу та маркетингових технологій
Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир

Публічне обговорення та дискусії щодо вдосконалення освітніх програм є звичною практикою для закладів вищої освіти. Залучення до цих ініціатив різних груп стейкхолдерів (роботодавців, студентів, випускників, викладачів тощо) уможливлює комплексний аналіз потреб ринку праці та формування актуальних компетентностей майбутніх маркетологів. Сучасні виклики